

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Parashat Bamidbar – Du 9 au 13 Mai 2021

Souguia n° 25

בס"ד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Les pains Mezonot (2)

Cette semaine, nous continuerons la Souguia sur les pains Mezonot, en nous penchant davantage sur les implications Halaha : qu'est-ce qui est considéré Keviout Seouda, quelle Braha sur les Halot sucrées, les pains grillés, la Matsa, quelle Braha faire sur un gâteau consommé lors d'un repas.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat Chlomo Ben Meir

1. Dinim de Keviout Séouda

a. Quel critère fixe la quantité à consommer

Revoir rapidement le début de la Guemarra de Rav Houna rapportée la semaine dernière. Comment expliquer la Mahloket avec Rav Nah'man ?

רבינו יונה מסכת ברכות דף ל עמוד א

א"ל רב נחמן עדיין מר כפין הוא שאין זה חשוב קביעות שיברך עליו לבסוף ברכה הראויה לו אלא אמר רב נחמן כל שאחרים קובעין עליו סעודה בזה השיעור אף על פי שאינו קובע הוא צריך לברך עליו ואם אחרים אינם קובעין אף על פי שהוא קובע אינו מברך דאחר הרוב אזלינן ואם הוא קובע במה שאין אחרים קובעין בטלה דעתו אצל כל אדם

שער הציון סימן קס"ח ק"כ

ועיין שם בגמרא, אמר רב נחמן עדי כפנא וכו', כל שאחרים קובעים וכו', משמע דחלק ארב הונא רק במה דסבר דתלוי השביעה בדידה אלא דתלוי באחריני, אבל גם הוא מודה דצריך שביעה

רא"ש מסכת ברכות פרק ו סימן ל

[דף מב ע"א] רב הונא אכל תליסר ריפתא והוא פת הבא בכיסנין מן תלת לקבא ולא בריך ברכת המוציא וג' ברכות אמר רב נחמן עדי כפנא הוא אלא אמר רב נחמן כל שאחרים קובעין סעודתן עליו צריך לברך המוציא וג' ברכות וכתב רבינו משה ז"ל דאם אחרים אינם קובעין אפילו כשהוא קובע אינו מברך דבתר רוב אזלינן ובטלה דעתו אצל כל אדם והראב"ד ז"ל כתב ואם היה קובע עליו אפי' משהו מברך עליו בתחלה המוציא ולבסוף שלש ברכות ונראין דברי רבינו משה ז"ל ואם מתחלה היה דעתו לאכול מעט וברך בורא מיני מזונות ואח"כ אכל כשיעור שאחרים קובעין עליו מברך ג' ברכות אף על פי שלא בריך המוציא תחלה [...]

בית הבחירה למאירי מסכת ברכות דף מב עמוד א

ואם אכלה שלא בסעודה אלא בפני עצמה ולא קבע סעודתו עליה מברך בה בורא מיני מזונות ומעין ג' ואם קבע סעודתו עליה מברך המוציא וג' ברכות ואם לא קבע אלא שאכל בכדי שאחרים קובעים עליו בכך אף בזו לדעתנו מברך המוציא וג' ברכות ואפי' לא הי' דעתו לקבוע וברך מיני מזונות ונמלך ואכל הרבה מברך ג' ברכות וגאוני ספרד כתבו שכל שאינו קובע אף על פי שאחרים קובעים בכך אינו מברך אלא מיני מזונות ומעין ג' [...]

חידושי הרשב"א מסכת ברכות דף לח עמוד ב

(Optionnel)

[...] אלא דכשקובע עליו סעודה עשאו כפת דעלמא ואפילו לא קבע סעודה עליו אלא שאוכל כדי קביעות אחרים ג"כ הרי הוא עושה אותו כפת דעלמא שאוכלין ממנה הרבה כדי שביעה והוה ליה לדידיה כמי שלא נשתנה ממינו [...]

ראבי"ה חלק א - מסכת ברכות סימן קיח

ופת הבאה בכיסנין ולחמניות אי אמר קבענא סעודתיה עליה מברך המוציא ושלש ברכות לאחריהן, ואי לא קבע מברך בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין ג'. ואם אכל כל כך שאחרים קובעים סעודתם עליהם אפי' לא אמר הוי קביעות, דסתמא דעתו כשאר בני אדם, והיינו דאמר רב נחמן (לעיל) לרב הונא עדיין מר כפין הוא

חידושי הרא"ה מסכת ברכות פרק ו - כיצד מברכין

(Optionnel)

הדר אמר רב נחמן כל שאחרים קובעין עליו סעודה צריך לברך. כלומר אף על פי שזה אינו קובע סעודתו עליו ואינו אוכל ממנו לקביעות, כל שהוא אוכל מהם כל כך שאחרים בכיוצא בזה קובעין עליו סעודה צריך לברך אחריו שלש ברכות [...]

Programme du Lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat Meir Bensimon

(Suite)

טור אורח חיים סימן קסח

פת הבאה בכיסנין והוא פת שעשוי כמין כיסין מלאים צוקרא ושקדים ואגוזים ומיני תבלין מברך עליו בורא מיני מזונות ולאחריו ברכה אחת מעין שלש ואם אכל ממנו שיעור שאחרים רגילין לקבוע עליו סעודה אף על פי שהוא לא שבע ממנו מברך עליו המוציא וג' ברכות ואם מתחילה היה בדעתו לאכול ממנו מעט ובירך בורא מיני מזונות ואח"כ אכל שיעור שאחרים קובעין עליו יברך עליו ג' ברכות אף על פי שלא בירך המוציא תחילה ואם אכל שיעור שאחרים אין קובעין עליו אף על פי שהוא קובע עליו אינו מברך המוציא וג' ברכות דבטלה דעתו אצל כל אדם דבתר רובא אזלין

Etudier l'apparente contradiction relevée dans le Beit Yossef et les réponses des Ah'aronim ci-après

בית יוסף אורח חיים סימן קסח

[...] וגם ה"ר יונה (ל. ד"ה א"ל) כתב ואם אחרים אינם קובעים אף על פי שהוא קובע אינו מברך דאחר הרוב אזלינן ואם הוא קובע במה שאין אחרים קובעין בטלה דעתו אצל כל אדם ע"כ והכי נקטינן

שם בהמשך ד"ה ולענין הלכה

ולענין הלכה כיון דספיקא במידי דרבנן הוא נקטינן כדברי כולם להקל ובין כיסים שממלאים אותם בדבש ושקדים כגון הנקראים רושקיליא"ש דיאלחש"ו ובין עיסה שעירבו בה מי פירות או מיני תבלין בין הנקראים בישקוגו"ש כולם דין פת הבאה בכיסנין יש להם ואינו מברך עליהם המוציא ושלש ברכות אלא אם כן קבע סעודתו עליו או אכל שיעור שדרך בני אדם לקבוע עליו

אליה רבה סימן קסח

גם תמיה לי על ב"י דסותר לנפשיה, שהרי כבר כתב דאין דבר תלוי בקביעות שלו אלא ברוב בני אדם. וכן פסק בשלחן ערוך, ואיך כתב כאן אלא אם כן קבע או אכל שיעור וכו', ואולי משום דיש בכל אלו מחלוקת הפוסקים סבירא ליה לסמוך על הראב"ד שהביא בב"י דגם בקביעות דידיה תליא מילתא

פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן קסח ס"ק יג

[...] היכא דיש מחלוקת אם הוא כסנין או לאו וקבע הוא סעודתו עליה הוה ליה ספק ספיקא לחומרא, שמא זה פת גמור ושמא מהני קביעות דידיה ומברך המוציא ושלש ברכות, ולדינא צ"ע

מגן גיבורים שלטי גיבורים סימן קסח ס"ק יא

(Optionnel)

והרב בעל אהעו"ז יישב דכיון דעכ"פ יוצא בה אף אם מברך ברכות המוציא ושלש ברכות, דברכות שלש פוטר מעין שלש וכמבואר בסי' ר"ח א"כ עכשיו שכבר אכל ושבע ממנו ויש ספק מאי יברך הוה ספיקא דאורייתא דשמא לחם גמור הוא וצריך לברך בהמ"ז ע"ש שהאר"י, והנה מלבד דעדיין יקשה אמאי יברך ברכות המוציא אם קבע עליו הא ברכות המוציא ודאי אינו רק דרבנן והוה ספיקא דרבנן לקולא, אף גם דלענין ברכה שלאחריו ג"כ לאו ספק דאורייתא הוא דמה"ת פשיטא דיוצא אף בלחם גמור בברכות מעין שלש וע' לקמן סי' קפ"ז דמה"ת אין מטבע בברכות המזון כלל דלא נצטוונו מה"ת רק לברך על האכילה וכל שבירך לאחריו יצא מה"ת וא"כ לא הוה רק ספק דרבנן ולקולא, וע' במ"א ס"ק ל"ד ובא"ר ס"ק ט"ז, אמנם לפמ"ש א"ש דבאמת דעת הראב"ד ז"ל דאף אם קבע עליו ואין אחרים קובעין עליו מ"מ חייב לברך המוציא ושלש ברכות אמנם הרא"ש והר"י ז"ל כתבו דכיון דאחרים אין תובעין עליו בטלה דעתו, ומעתה זה דוקא בדבר הידוע שהוא כיסנין שפיר יש לומר דבטלה דעתו אבל בספק שמא לחם גמור הוא ולא בעי קביעות כלל האיך שייך בטלה דעתו ודלמא דעתו עיקר דהוא פת גמור ולכך שפיר כתב הב"י דלענין הלכה אף בקבע לבדו יכול לברך בכה"ג המוציא וג' ברכות כנ"ל

ביאור הלכה סימן קסח סעיף ו

אף על פי שהוא קובע וכו' - הוא דעת הרא"ש שחולק על הראב"ד שלדידיה אפילו במועט סגי כיון דהוא קובע ע"ז בתר דידיה אזלינן ע"ש ברא"ש. ומ"מ נראה ברור דאם הוא זקן או נער שאכילתו מועט בטבע חייבין בהמוציא ובהמ"ז אם אכלו שיעור שדרך תמיד לקבוע ע"ז כיון דכל בני מינם מסתפקין בשיעור אכילה כזו וכעין שכתבתי לקמן בסימן קפ"ד בבה"ל בשם הרדב"ז ע"ש

Programme du Mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat Moche ben Chimon

b. Quantités pour Keviout Seouda

רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן קסח סעיף ו

ואם אכל ממנו שעור שאחרים. מהר"ם בן חביב בספרו תוס' יוה"כ דע"ט ע"ב בתוס' ד"ה מיני תרגימא וכו' כתב דהוא שיעור פרס שהוא שיעור סעודה לענין עירוב ג' או ד' ביצים ע' לקמן סי' שס"ח ס"ו וכ"כ בשו"ת פרח שושן סי' ד' ובגן המלך סי' ל"ו לא ס"ל כן

אליה רבה סימן קסח

[ז] כתב אור חדש [נוסחי הברכות הראשונות ברכת המוציא בהג"ה] שיעור בני אדם לקבוע עליו סעודה הוא ג' או ד' ביצים ע"כ [...]

מחצית השקל אורח חיים סימן קסח ס"ק יג (ד"ה ואם הוא שבע ממנו)

(Optionnel)

[...] ושיעור שאחרים קובעים עליו ראיתי בספר כפות תמרים בסכה [תוספות יום הכפורים יומא עט, ב ד"ה תד"ה מיני] וכן כתוב באחרונים שהוא שיעור ג' או ד' ביצים. והיינו משום דמבואר לקמן סימן שס"ח [סעיף ג] פלוגתא רש"י ורמב"ם בשיעור מזון שתי סעודות לעירוב, (דלרש"י) [דלרמב"ם] [עירובין א, ט] השיעור ששה ביצים, (ולרמב"ם) [ולרש"י] [בטור סימן תט קסג, ב] שמנה ביצים, א"כ ממילא סעודה אחת (לרש"י) [לרמב"ם] ג' ביצים (ולרמב"ם) [ולרש"י] ד' ביצים, וכיון דהוא שיעור סעודה לכל חד כדאית ליה מיקרי קובעים עליו

נשמת אדם חלק א כלל נד סעיף א

[...] וכן אמר לי הגר"א שאינו ישר בעיניו מה שכתבו האחרונים שהוא שיעור ג' ביצים

משנה ברורה סימן קסח ס"ק כד

[...] והנה לענין עירובי תחומין בסימן שס"ח איתא דשיעור סעודה הוא ג' או ד' ביצים וכתבו כמה אחרונים דה"ה כן חשיב בזה שיעור קביעת סעודה אבל כמה אחרונים והגר"א מכללם חולקים וס"ל דאין לברך המוציא ובהמ"ז אלא כשיעור סעודה קבוע שהוא של ערב ובקר וכמש"כ בב"י בשם שיבולי לקט וכן מצאתי באשכול דמוכח שהוא סובר כן וכן נוטה יותר לשון השו"ע. ומ"מ לכתחלה טוב לחוש לדעת המחמירים שלא לאכול ד' ביצים וכ"ש אם הוא דבר שיש להסתפק בו מדינא אם הוא פת הבאה בכיסנין אף דמבואר בס"ז דהולכין בזה להקל עכ"פ בודאי יש לחוש לדעת המחמירים הנ"ל

c. Associer les autres aliments pour atteindre le Chiour

מגן אברהם סימן קסח ס"ק יג

לקבוע עליו. נ"ל דאם הוא קבע סעודתו עליו אף על פי שאכל עמו בשר ודברים אחרים ואלו אכלו לבדו לא היה שבע ממנו אפ"ה מברך המוציא וג' ברכות וכ"מ הל' בגמ' כל שאחרים קובעין עליו וכ"מ קצת בתו' שכתבו גבי לחמניות אם קבע עליהו כמו בפורים עכ"ל, ובסמ"ק כתוב בליל פורים ובליל ברית מילה, ומסתמא בפורים אין קובעין לבדם ואם אכלו לבדו בעינן שיאכלו כל כך שאחרים רגילים לשבוע ממנו לבדו דאם נשער שיעור שאוכלים עם ד"א נתת דבריך לשיעורין ועפ"ח דערובין דאפשר לשער וצ"ע, ואם הוא שבע ממנו וגם אחרים רגילין לשבוע ממנו כשמלפתינ עמו דבר אפילו אכלו לבדו מברך המוציא כיון ששבע ממנו כנ"ל

משנה ברורה סימן קסח ס"ק כד

כתבו האחרונים דאם אכלו לבדו צריך שיאכל שיעור שאחרים רגילים לשבוע ממנו לבדו ואם אכלו עם בשר או דברים אחרים שמלפתיים בו הפת סגי כשאוכל שיעור שאחרים רגילין לשבוע ממנו כשאוכלין ג"כ עם דברים אחרים אך אם אכלו לבדו ושבע ממנו אף שאחרים לא היו שבעין ממנו לבדו אבל כיון שאם אכלו אותו עם דברים אחרים היו שבעין ממנו ג"כ לא אמרינן בטלה דעתו וצריך לברך עליו המוציא ובהמ"ז

ערוך השולחן אורח חיים סימן קסח סעיף יז

[...] ואני תמה על כל הדברים האלה שהרי אפילו בעירוב שהולכין הרבה להקל לעניין שתי סעודות לעירובי תחומין ור"מ ור"י סוברים כן במשנה דעירובין [פ"ג:] דמשערים בפת מועט הנאכל בלפתן ועכ"ז לא קיי"ל כן אלא כתנאי דפליגי עליהו וס"ל דמשערין בפת בלבד כ"ש דלהחמיר לעניין זה לא אמרינן כן דא"כ הם דברים שאין להם שיעור וכמה עשירים שמאכלם הרבה תבשילין טובים ואוכלים פת כל שהוא ומאי שיעורא דד' ביצים לזה ואי משום שהוא שבע הרי זה כמי ששבע בפירות ואיזה עניין הוא להמוציא וברהמ"ז ולכן נלע"ד דצריכים לשער בהפת בלבד ובראשונים לא נמצא דבר זה [...]

ברכי יוסף אורח חיים סימן קסח ס"ק י

אם קבע סעודתו על כסנין אף שאכל בשר עמו ודברים אחרים, ואלו אכלו לבדו לא היה שבע ממנו, אפילו הכי מברך המוציא וג' ברכות. הרב מגן אברהם ס"ק י"ג. והמעייין יראה שאין ראיותיו מכריעות. וגם אני שמעתי שהקשו עליו דקי"ל פרק קדשי מזבחט דשני דברים דלא שוו בשיעוריהן אינם מצטרפין, וה"ה נימא הכא נמי דבשר וכיוצא אין לה שיעור ולא קבע, ואיך כתב הרב מגן אברהם דמצטרפי. אמנם לי ההדיוט אי מהא לא אירא והחילוק מבואר. אבל למעשה צ"ע

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat Esther bat Kamra

2. La Braha pour les différents pains

a. Biscuits secs, pains grillés etc..

La semaine dernière nous avons rapporté l'avis du Choulhan Aroukh pour les biscuits secs qui sont Mezonot car se grignotent et ne se mangent pas pour être rassasié. Qu'en est-il de pains grillés dès la cuisson qui seraient fabriqués pour la Sédoua ?

בית יוסף אורח חיים סימן קסח

לחמניות אותם שביליתם עבה לחם גמור הוא וכו'. בפרק כיצד מברכין שם לחמניות מערבין בהם ומברכין עליהם המוציא ואוקימנא דהיינו בדקבע סעודתיה עלייהו אבל היכא דלא קבע סעודתיה עלייהו לא ופירש רש"י לחמניות אובליא"ש. וכתב הרא"ש (סי' ל) ולא נהירא דלחם גמור הוא שתחלתו וסופו עיסה ומברך עליהם המוציא וברכת המזון ונראה לפרש לחמניות היינו נבלאי"ש שהן דקות ואין מברכים עליהם אלא בורא מיני מזונות אבל אי קבע סעודתו עליהם מברך עליהם המוציא ושלש ברכות ואי אכיל להו שלא מחמת הסעודה טעון ברכה לפנייהם ולא לאחריהם עכ"ל וכך הם דברי רבינו. ודין אכיל להו שלא מחמת הסעודה יתבאר בסימן קע"ז בס"ד. והתוספות (ד"ה לחמניות) כתבו גם כן דאובליא"ש אפילו לא קבע מברך המוציא דלחם גמור הוא אלא נראה דהיינו נילי"ש מיהו כי קבע סעודתיה עלייהו מברך עליו המוציא כמו בפורים מיהו רבינו שמשון פירש דאין מברך עליו המוציא דהוי כמו דייסא ע"כ: והמרדכי (סי' קכ) נסתפק בהם לפי שהם רכים יותר מדאי והיה נוהג ר"י שלא לאכלם אף בפורים כי אם תוך הסעודה לברך בפת תחלה כדי לפטרם מברכה שהיה מסופק אי הוי קביעותיה קביעות אי לא וכן כתבו התוספות (לח. ד"ה מר זוטרא) גבי כובא דארעא וכן כתבו הגהות מיימוניות בפרק ג' (אות ג) אלא שכתבו (פ"ד אות ט) ונראה דפת לא פטרא להו מברכה שלפניה דלא חשיבי מחמת סעודה טפי מפת הבאה בכיסנין שטעונין ברכה לפנייהם ולא לאחריהם ע"כ: וה"ר יונה כתב בפרק כיצד מברכין (כז. ד"ה ואי) גבי הא דאמר אב"י טריתא פטורה מן החלה שרבינו יצחק הזקן אומר שבאלו הרקיקין הדקין ביותר שעושין בשני ברזלים ונקראים אובליא"ש אין הקביעות שלהם קביעות ואינו מברך אלא בורא מיני מזונות שאין קביעות אכילה בזה לעולם ולקמן (ל. ד"ה ואמר) גבי הא דלחמניות מברכים עליהם המוציא כתב רוב המפרשים אומרים שלחמניות כעין כעכין וקשה על זה אמאי איצטריך למימר דמברך עליהם היכא דקבע עלייהו שהרי פשוט הוא ולפיכך נראה יותר נכון לפרש דלחמניות רקיקין דקים ונקראים בלעז נבלא"ש ומפני שביליתן מתחלה רכה הוצרך להשמיענו דהיכא דקבע עלייהו מברכים עליהם המוציא עכ"ל

שו"ת בית אפרים אורח חיים סימן יא

(Optionnel)

[...] עוד ראיתי לבאר מ"ש באבן העוזר להקשות על הש"ע שהוא סותר דבריו במ"ש באובליאוש הוא לחם גמור והרי אובליאוש הוא פת שנילושה בהרבה תבלין והביא ע"ז מרש"י ע"ש. נלענ"ד דאובליאוש היינו שלשין עיסה לא בלולה רכה רק היא עבה קצת כשאר פת אלא שאין עושין אותה כמין גלוסקא רק כעין סולמות וע"ש תבניתו נקרא אובליאוש ורגילין ה' לעשות פת כסנין דהיינו עיסה שנילושה בתבלין הרבה ואגוזים ושקדים ג"כ על הצורה ההיא וזה מבואר מלשון הגהות סמ"ק כל שתחילתו סופגנין היינו שביליתו רכה וסופו עיסה היינו האפ"י שנאפה בתנור בלי משקה כו' וכ"ש הני שעושין כעין סולמות מלחם שקורין אובליאוש חייבין שהרי בין בתחילתן בין סופן עיסה בלא משקה כו' ולפי שהאובליאוש דרכו לעשותו כעין סולמות וגם פת כיסנין עושין לפעמים על

תבנית ההיא ולפעמים על תבנית אחר לכך פירש"י פת כיסנין היינו שנילושה עם תבלין כעין אובליאוש שלנו ויש שעושין אותו כמין ציפורים ואילנות כו' ור"ל דלפעמים עושין אותם על תבנית אובליאוש ולפעמים על תבנית אחר אמנם לחמניות דקאמר בתר הכי אינה פת כיסנין ממש כדמשמע מדברי רבינו יונה שכתב ולפיכך נראה דלחמניות היינו רקיקין דקים כו' וכי היכי דבהני אזלין בתר קביעות הכי נמי בפת כיסנין אף על פי שברכתו במ"מ היכי שקבע כו'. מבואר מזה דבאמת לחמניות אינו ממש פת כיסנין רק דהש"ס מדמה אהדדי ולדברי רש"י צ"ל דסבירא ליה כיון דלחמניות דהיינו אובליאוש ג"כ אין בלילתן עבה כ"כ כשאר עיסות כדמשמע מלשון הגהות סמ"ק שכתב ומיהו הני נילוש אף על גב דסופן עיסה באלפס כו' משום דבלילתן רכה יותר מדאי כו' משמע דגם אובליאוש אין בלילתן עבה אלא שאינה רכה כ"כ כמו נילוש ומ"מ דעת התוס' ושאר פוסקים כיון שעכ"פ לשין אותה כשאר עיסות הוי לחם גמור. ולכך השיגו התוס' על מ"ש רש"י על לחמניות אובליאוש בלע"ז וכן הרא"ש ולא השיגו לעיל על מ"ש רש"י בפ"י פת הבאה בכיסנין שכתב שם רש"י שא"צ רק ברכה מעין שלש כעין אורז ודוחן והו"ל לאקשווי דפת גמור הוא אלא ודאי דהתם לא קשה מידי דכיון דמתובלת בתבלין הרבה. ואם איתא דעיקר טעמו דרש"י משום התבלין המעורב בה וזהו אובליאוש למה דחו בפשיטות פירש"י שהוא לחם גמור מפני שסופו עיסה. ואם ת"ל דלא הוי נהירא להו לחלק משום הא עכ"פ הו"ל להזכיר זה בדבריהם ולדחותם כדרכם בכל מקום אלא ודאי דז"א אלא ההיא דלחמניות מיירי לדעת רש"י בלא תבלין כלל וע"ש בדף מ"א ע"ב ד"ה אלא פת הבאה בכיסנין שנראה מדבריהם שהסכימו בזה לדברי רש"י דבלא סעודה מברך לאחריו מעין שלש אלא דפליגי על רש"י שסבירא ליה שאין צריך לברך אחריו רק בנ"ר הואיל ויש בו שקדים הרבה ואין הדרך רק לאכול מעט ממנו ובאמת לדעת הפוסקים פת הבאה בכיסנין אינם לחמניות ממש שהרי הם מפרשים פת כיסנין היינו כיסים ממולאים כו' ולחמניות היינו נילוש ומה שהביא באה"ע מדברי רש"י דף מ"ב כגון כיסנין דמעלי ללבא ולחמניות אין זה ראייה דלפי שאילו הם בצורות לחמניות קרי להו הכי וגם ממ"ש רש"י בחומש פת כיסנין אובליאוש כו' ג"כ ע"ש הצורה וכמ"ש כאן להדיא כעין אובליאוש שלנו ויש שעושין כו' אבל מכל מקום שם אובליאוש אינו נופל כלל על עיסה המעורבת בתבלין דוקא וכמ"ש

שולחן ערוך אורח חיים סימן קסח סעיף ח

לחמניות, אותן שבלילתן עבה שקורין אובליא"ש, לחם גמור הוא ומברך עליו המוציא ובהמ"ז [...]

מגן אברהם סימן קסח סעיף ח

לחם גמור. דאין עשוי' כאותן כעבין שכתב בס"ז דאותן אינן אלא לקנוח בעלמא

משנה ברורה סימן קסח סעיף ח

לחם גמור הוא - דנעשים רק מקמח ומים כשאר פת ואף שהם דקים מ"מ לא הוי כמו כעבים יבשים דס"ז דהם יבשים מאד ואינם עשויים לאכילה ורק כוססין אותם לקינוח אבל אלו עשויים לאכילה

כף החיים סימן קסח אות טו

שם לחם גמור הוא וכו'. דאין עשויים כאותן כעכין שכתב בסעיף ז' דאותן אינן אלא לקנוח בעלמא. מ"א ס"ק י"ט. ומשמע דכל שאינם עשויין כאותן כעכין לקנוח בעלמא אלא לקביעות סעודה לחם גמור הוא ואעפ"י שהן יבשים. וכ"כ ב"ד סימן פ"ג דלחם גמור שנותנים אותו לפעמים בתנור ליבשו שיהא קשה כמו הבישקיגו"ש כדי שלא יתעפש או יפסיד בימי הקיץ צריך נט"י וברה"מ אפילו בכזית עכ"ל ומיהו מ"ש דצריך נט"י היינו בלא ברכה דלפחות מכביצה אין מברכין ענט"י כמ"ש סימן קנ"ח סעיף ב' יעו"ש

b. Braha sur la Matsa

La Matsa est faite comme un pain croustillant et donc devrait être Mezonot selon le Choulhan Aroukh du Saïf Zaïn. Cependant puisqu'elle est consommée en tant que pain pendant Pessah, il y a dès lors une possibilité de la considérer comme pain le reste de l'année si le but de sa fabrication est pour la Seouda (et ce serait similaire au cas étudié précédemment). Il faudra noter, que même pour ceux qui la considèrent Mezonot, la Matsa fabriquée main qui est plus épaisse et craquante pourrait rester Motsi.

שיירי כנסת הגדולה הגהות בית יוסף אורח חיים סימן קנח סק"א

א [דק"ג ע"ד שטה מ': וכתב עוד וכו'. נ"ב:] נשאלתי על האוכל מצה שנלושה במים לבד אחר הפסח אם צריך נטילה וברכת המזון. והשבתי דלא דמי לפת הבאה בכיסנין שהם בישקוגו"ש, לדעת רבינו האי"י גאון שאין צריך נטילה, דלא גרעה המצה מלחמניות שבלילתן עבה דלחם גמור הוא ומברכין עליו המוציא וברכת המזון כמו שפסק הרב בספר הקצר סימן קס"ח. וכבר הסכים הרב בסימן זה דכל דמברכין עליו המוציא צריך נטילה. ומה גם לדעת השאלות והתוס' והרמב"ם והר"ן והרא"ש ורבינו בעל הטורים ז"ל, דאפילו בדבר שבלילתו רכה שאפאו בתנור בלא משקה, ואפילו אפאו באלפס בלא משקה, שדינו כפת ומברך עליו המוציא וברכת המזון, כ"ש המצה שבלילתה עבה ונאפית בתנור בלא משקה ואינה כל כך קשה כמו הבישקוגו"ש, דיש לברך עליה המוציא וג' ברכות וליטול ידיו. וכמדומה לי ששמעתי מהחכם השלם כמה"ר שלמה בן עזרא נר"ו, שרבו הרב מהר"ם סאגיש ז"ל היה נוטל ידיו למצה אפילו אחר הפסח, וכן הוא מנהגי, כמ"ש בתשובה שהשבתי על זה הלא היא בחלק א"ח סימן שמ"ד. וכתוב בספר הלבוש, אם קובע סעודתו עליהם יטול ולא יברך, וטוב הוא שלא יקבע סעודתו עליהם אלא יאכל כביצה פת גמור תחלה שיצטרך ליטול ידיו ולברך המוציא, ואחר כך יאכל אלו ויצא ידי ספק. ע"כ. ועיין בדמשק אליעזר דף שי"ח ע"א

ספר גן המלך סימן סד (גנת ורדים)

(Optionnel)

הפת שטגנוה בשמן לא הפסידה ברכותיה דאכתי אית לה תורת' דנהמא אבל מצה שעושין בפסח מדינא היה ראוי לדונה כפת כסנין לברך עליה במ"מ כיון שהיא יבשה ניקודים וכוססין אמנם להיות מצה זו לחמו של חג הפסח מברכין עליה המוציא ומ"מ אם טגנוה בשמן מברך עליה במ"מ משום דהבו דלא לוסף עלה ודיינו לתת לה דין פת כשהוא עדין בעיניה בלא שום שינוי דאז היא לחמו של פסח

מחזיק ברכה אורח חיים סימן קנח ס"ק ה

הרב שיירי כנה"ג בסי' זה כתב דנשאל על האוכל מצה שנלושה במים לבד אחר הפסח מה דינו והשיב שיטול ידיו ויברך המוציא וג' ברכות דהיינו ברכת המזון עש"ב והרב בית דוד א"ח סימן ע' שהחזיק הוראה זו מתרי טעמי חדא כי הביסקוגו"ש הם מכניסים אותם לתנור פעם אחרת או משהים אותם יותר משיעור אפיה אבל המצות אינן משהים אותם אלא שיעור אפיהם ועוד שהיה למצה זו בפסח דין פ"ת ע"ש ובסי' פ"ג באורך

והיה מקום לפקפק קצת בזה כי המצות הם יותר קשות מהביסקוגו"ש וכמ"ש הוא ז"ל ויבשות לבד מיקרי כסנין שהרי רבינו הערוך סייע סברת הגאון דכעכין יבשים נקראים כסנין מתרגום יונתן בן עוזיאל שתרגם יבש היה נקודים כסנין והרי התם כתיב זה לחמנו חם וכו' יבש היה נקודים ומוכח דמפני היובש לבד נקרא כסנין ולפ"ז המצות יש מקום לומר דהם כסנין והטעם האחר דהיה פת בחג הפסח יש לדחות דאימא תמיד נעשו על דעת כסנין ובפסח קובע סעודה ומברך המוציא ובה"מ כדן פהב"כ דכשקובע עליו דינו כפת גמור ומה גם דרוב המון העם קודם הפסח אוכלין מצה ומברכין במ"מ ומעין ג' וכן נוהגין אחר הפסח ג"כ להחשיבה ככעכין יבשים אמנם אחר ההשקפה הטב יש לקיים דברי הרב בית דוד כאשר יראה המעיין ומיהו ירא שמים מהיות טוב לא יאכל מצה אחר הפסח כי אם כשקובע עליה ודוק כי קצרתי

שו"ת יחווה דעת חלק ג סימן יב

בסיכום: הספרדים ועדות המזרח נוהגים לברך על המצה לאחר הפסח בורא מיני מזונות ומעין שלש, ויש להם על מה שיסמוכו. וחסידים ואנשי מעשה נוהגים לאכול המצה בתוך סעודה של פת גמור, או שקובעים סעודתם על המצה, (וקביעות סעודה היא כשאוכל שבעים ושנים דרהם, שהם כמאתים ושלושים גרם, ראה בכף החיים סימן קס"ח ס"ק מ"ה, ובשו"ת יחווה דעת חלק א' סימן ס"ה), ואז מברכים המוציא וברכת המזון, וצריכים נטילת ידים. ומנהג האשכנזים לברך על המצה המוציא וברכת המזון. וחולה שאינו אוכל פת אלא מצה, מברך עליה המוציא וברכת המזון

Programme du Jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat Arlette et Danielle bat Kamra

c. Braha sur les Halot sucrées, pains de mie etc...

Si pour les Ashkenazim la question ne se pose pas comme vu la semaine dernière, pour les Sefaradim il y a lieu de douter quelle Braha faire sur des pains qui ont un goût sucré mais utilisés pour se rassasier. Car même dans les cas où le goût sucré est ressenti, puisque ces pains sont fabriqués pour la Séouda (même pour un sandwich ce sera considéré comme une Seouda, comme l'indique le Beit Yossef que pour une Seoudat Aray (provisoire) on considère aussi que c'est une Keviout) et sont donc utilisés comme un pain et non pas pour être grignotés.

כף החיים סימן קסח אות ח

[...] אלא שמור"ם ז"ל בהגה פסק כס' הראשונה שלא די בטעם הניכר אלא צריך הרבה תבלין או דבש והמים מעט כדי שיהיו הדבש והתבלין עיקר. וכ"פ רבני האשכנזים כס' מור"ם ז"ל. לבוש. ב"ח. עו"ת אות ו' ט"ז סק"ז. מ"א ס"ק ט"ז. ר"ז שם ח"א שם. קיצור ש"ע שם. מיהו הספרדים נוהגין להקל כפסק מרן ז"ל דכל שניכר טעם הפירות או התבלין מברכין במ"מ ומעין שלש ובעמק ברכה ושנ"ה כתבו וירא שמים יצא ידי כולם ולא יאכל לכתחלה פת הנאפה מעיסה שעירב בה דבש ושמן או חלב או תבלין אם טעם התערובת ממי הפירות או התבלין ניכר בעיסה אלא בתוך הסעודה דהיינו שבירך המוציא תחילה על לחם גמור או יאכל שיעור שאחרים רגילין לקבוע דאז יברך עליו המוציא וברה"מ. והן הדין בשמל"ץ או פיט"ר קו"י. אבל פת שנילוש בחלב ואין בו מים כלל כ"א חלב ממש וטעם החלב ניכר יפה לכ"ע דין פת הבב"כ יש לה ואין מברך עליו המוציא וברה"מ רק במ"מ כשאוכל אותם שלא בתוך סעודה אא"כ אוכל שיעור שדרך אדם לקבוע עליו וכ"ש קרעפלי"ך שאנו עושים בפורים ע"כ. והב"ד א"ר אות י"ד וכתב וכן ראוי לנהוג. ועיין לקמן אות ס"ד

שו"ת אור לציון חלק ב פרק יב - הלכות דברים הנוהגים בסעודה אות ד

שאלה. מה מברכים על חלה מתוקה או לחמניות מתוקות

תשובה. כל שמרגיש טעם מתיקות בחלה או בלחמניה יש לבני ספרד לברך עליה בורא מיני מזונות, וצריך שירגיש את המתיקות, ולא טעם שונה במקצת מחלה או לחמניה רגילה

הערה ד. כן דעת מרן בשו"ע בסימן קס"ח סעיף ז', שכל שמרגיש טעם התערובת מברך במ"מ, ודלא כהרמ"א שם שמצריך שיהא הדבש או התבלין עיקר, וכן נהגו בני ספרד, וכן כתב בכה"ח שם אות נ"ח, ומ"מ נראה דהיינו דוקא שמרגיש את מתיקות הסוכר שעירב בעיסה, וכן בכל תערובת, שמרגיש ממש את התערובת, אבל אם מרגיש שינוי בעלמא, דינו כפת גמור, ומברך עליו המוציא לחם מן הארץ.

ועוד נראה, שכמו שנתבאר לעיל בבאורים לתשובה הקודמת לענין מצה, שמן הראוי היה לברך עליה המוציא, כיון שרגילות לקבוע עליה סעודה, ולכן ירא שמים לא יאכלנה אלא בתוך הסעודה, הוא הדין לענין חלות ולחמניות מתוקות, שודאי רגילות לקבוע עליהם סעודה, ועל כן אף שהמנהג לברך עליהם מזונות, מ"מ ירא שמים לא יאכלם אלא בתוך הסעודה.

3. Faire la Brah'a sur un gâteau lors d'un repas de pain

Lorsque l'on prend un repas, la Braha de Motsi n'acquie que les pains du repas et ce qui est mangé en tant qu'accompagnement du pain. Or un gâteau ne répond pas à ce critère et il faut donc faire sa Braha. Cependant, comme il y a un doute à chaque fois (cf les trois avis sur ce qui est défini comme Bat Kisin) de savoir ce qui est considéré comme un gâteau ou du pain, les Poskim ont été face à un Safeq Braha levatala.

שולחן ערוך סימן קסח סעיף ח

[...] ואותן שבלילתן רכה ודקים מאוד שקורין ניבלא"ש, מברך עליהם בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש; ואם קבע סעודתו עליהם, מברך המוציא וברכת המזון; ואי אכיל להו בתוך הסעודה שלא מחמת הסעודה, טעונים ברכה לפנייהם ולא לאחריהם [...].

מגן אברהם סימן קסח סעיף ח

טעונין ברכה. כ"כ רי"ו והטור והרא"ש, ונ"ל שיצא להם זה ממ"ש בגמ' אין לך דבר שטעון ברכה לפניו ולא לאחריו אלא פת הבאה בכסנין בלבד וס"ל דמיירי תוך הסעוד' לקנוח ולחמניות בכלל (וכ"כ הג"מ ספ"ד) וא"כ כל מיני פת הנזכרים בס"ז טעונים ברכה תוך הסעודה כשאוכלין לקינוח וכ"כ תר"י והא דכתב תר"י במשנה בירך על הפת פטר את הפרפרת פי' ניבלא"ש ופירות וכיוצא בהם כו' ולחמניו' הם ניבלא"ש וא"כ ש"מ דפטר להו פת היינו כשבאין להמשיך תאות המאכל דהא פירות ע"כ מיירי בהכי דאל"כ לא פטר להו פת כמ"ש סי' קע"ז: כללא דמלתא כל שאוכל למזון ולתבשיל כמעשה קדירה שקורין עפי"ל פלאדין ופאוד"לי פלאדין תמיד מחמת הסעודה הם באים וא"צ לברך עליהם תוך הסעודה כי הפירי נעשה תבשיל תוך המולייתא וקימחא עיקר ואין להחמיר ולקח קצת תפוחים מבפנים ולברך עליה בפה"ע דהוי ברכה לבטלה דקימח' עיקר [עמ"ש סי' קע"ז] [של"ה] ודבר שבא לקינוח כגון עוגות דקות כעבין יבשין או מיני מתיקה שכתב ס"ז צריכה ברכה ואין הפת פוטרן דומי' דלחמניו' ועסי"ג בהג"ה מ"ש ועב"י סימן קע"ז שיש להרשב"א שיטה אחרת אך לא קי"ל כוותי

דגול מרבבה אורח חיים סימן קסח סעיף ח

(Optionnel)

או מיני מתיקה שכתב סעיף ז' צריכה ברכה. ולענ"ד דעל אותן שהוזכרו בסעיף ז' אין לברך תוך הסעודה, דהרי בכל חד מינייהו איכא פלוגתא אי זה היא פת הבא בכסנין, אלא משום דספק דרבנן לקולא, והיינו באוכל מינייהו שלא בתוך סעודה אזלינן לקולא שאין צריך לברך המוציא וברכת המזון אלא די בברכת מזונות וברכה מעין שלש, אבל בתוך הסעודה אזלינן להיפך לקולא שזה לא מקרי פת כסנין אלא פת גמור ויוצא בברכת המוציא שבירך על הפת, ואין לברך תוך הסעודה אלא על דבר שהוא נחשב כסנין לדברי הכל, ועיין במג"א ס"ק י"ח

ביאור הלכה סימן קסח סעיף ח

טעונים ברכה לפנייהם - עיין במ"ב שכתב בשם המ"א דה"ה לכל פת הבא בכיסנין המבואר בס"ז והנה באמת כדבריו מבואר בכמה ראשונים והנה כ"ז לעיקר הדין אבל לדידן דמספקינן בפת הבא בכיסנין מאי הוא אף דהמחבר פסק להקל בכולם היינו משום דספק דרבנן להקל ואין מצריכין לו לברך המוציא ובהמ"ז כשאר פת משא"כ בענייננו להצריכו ברכה תוך הסעודה משום דנחזיקו לפת כיסנין אין סברא דאדרבה ספק דרבנן להקל ושמא מין זה פת גמור הוא ונפטר בברכת המוציא ע"כ אין לברך על פת כיסנין בתוך הסעודה אא"כ הוא פת כיסנין לכו"ע [דהיינו שממולא וגם נילוש בדבש וכה"ג והוא דק ויבש] כ"כ דגמ"ר והגר"ז וכעין זה כתב ג"כ בחידושי רע"א וח"א ולפי מה שכתבנו לעיל בשם המאמר מרדכי דאפשר דמודו זה לזה אין קושיא כ"כ ולדינא נראה דבאוכל דבר הנילוש בדבש ומי ביצים וכה"ג בתוך הסעודה כגון לעק"ך וקיכלי"ך או שאוכל כעבי"ן יבשים לא יברך בתוך הסעודה אפילו אם אוכל לקינוח ואם אוכל מדברים הממולאים בפירות [וכמה שצייר המחבר באופן הראשון] המברך עלייהו בתוך הסעודה לא הפסיד דמשמע דרוב הפוסקים סוברין כן דזהו פת כיסנין. ובח"א משמע דאף על לעק"ך וקיכלי"ך לכתחלה ראוי שיכין בשעת ברכת המוציא לפטור אותן

כף החיים סימן קסח אות עא

(Optionnel)

אבל הדג"מ כתב דעל אותו שהוזכרו בסעיף ז' אין לברך תוך הסעודה דהרי בכל חד מנייהו איכא פלוגתא אי ז' היא פת הבב"כ אלא משום דספק דרבנן לקולא דהיינו באוכל מנייהו שלא בתוך הסעודה אזלינן לקולה שא"צ לברך המוציא ובהמ"ז אבל בתוך הסעודה אזלינן להיפך לקולא שזה לא מקרי פת כסנין אלא פת גמור ויוצא בברכת המוציא שבירך על הפת ואין לברך בתוך הסעודה אלא על דבר שהוא כסנין לד"ה עכ"ל וכ"כ הרשב"א דאין לברך על פת הבב"כ בתוך הסעודה משום דפת פוטרנו והביאו ב"י סימן קע"ז יעו"ש. וכ"כ ח"א כלל מ"ג אות ט' דאם יברך על פת הבב"כ בתוך הסעודה יש ספק ברכה אלא ראוי לאדם שיכין בברכת המוציא לפטור אותו יעו"ש. וכ"כ קיצור ש"ע סימן מ"ג אות ו' וע"כ ירא שמים יצא ידי כולם דהיינו אם יש בדעתו קודם סעודה לאכול פת כסנין בתוך הסעודה אז יכין בברכת המוציא לפטור אותו דהא אם בירך המוציא על פת כסנין יצא כמ"ש לעיל אות מ"ג ואם לא היה בדעתו קודם סעודה לאכול כדי לפטור אותו בהמוציא אלא אח"כ בא לדעתו לאכול אם הוא מיני מתיקה או מטוגן בשמן שיכול לאכול ממנו עם הפת אז יעשה כן כדי שיהא מדברים הבאים מחמת הסעודה שא"צ ברכה ואם לאו לא יאכל עד אחר בהמ"ז כדי לצאת אליבא דכ"ע

כללא דמילתא כל שאוכל למזון ולתבשיל כמעשה קדרה שקורין עפי"ל פלאד"ן ופאווידל"י פלאד"ן תמיד מחמת סעודה הם באים וא"צ לברך עליהם תוך הסעודה כי הפרי נעשה תבשיל תוך המולייתא וקמחא עיקר ואין להחמיר וליקח קצת תפוחים מבפנים ולברך עליה בפה"ע דהוי ברכה לבטלה דקימחא עיקר מ"א שם בשם של"ה. וכ"כ האחרונים. ועיין לקמן סימן קע"ז אות ה'

Bon Limoud sur Matmidim !